

»Eg havi ilt við at síggja, hvussu man út frá einum fólkaræðisligum sjónarhorni kann tosa um fyrimunir og vansar við einum ávísum valrættaraldri. Sum útgangsstøði eiga allir borgarar at sleppa á val«

Jóannes N. Dalsgaard

Jóannes N. Dalsgaard er stjórn málafrøðingur við eitt nú val og valskipanum sum serøki

MYND: ÁLVUR HARALDSEN

egin samanbera okkum við, sigur Jóannes N. Dalsgaard.

Revsilóg sum mið

Sambært Hagstovuni eru áleið 3.000 fólk í aldursbólkinum 16-19 ár, harav 63 prosent eru løntakarar og sostatt skattgjaldarar. Samstundis eru áleið 2.300 miðnámskúlanæmingar í Føroyum, og tí er neyvan av leið at ganga útfrá, at fleiri teirra arbeiða undir lestrartíðini.

Eitt av sjónarmiðunum fyri lógarbroytingini uttanlands hevur verið, at 16-17 ára gomlu skattgjaldararnir ikki sleppa at ávirka hvussu teirra skattakrónur verða brúktar. Harafturat verður eisini ført fram, at fólk, sum kunnu revsast sambært lógini áttu eisini at fingið ávirkan á hana onkursvegna.

– Grundhugsanin í demokratium er, at tær lógir tú gongur undir

skal tú sjálv/ur hava verið við til at gera. Tí er tað upplagt, at valrættar- og valbærisaldur eiga at vera tann sami sum myndugleikaaldur og »kriminellur lágaldur«. Júst hvat aldursmarkið skal vera, er tó ein annar spurningur, sigur Jóannes N. Dalsgaard, sum tó metir, at tað kunnu vera fyrimunir við lægri valrættaraldri:

– Tað hevði fyrst og fremst verið ein fyrimunur fyri tey 16-17 ára gomlu, ið ynskja valrættin, men sum sambært lógini ikki sleppa tað. Kanska tað í longdini eisini hevði verið ein fyrimunur fyri fólkaræðið sum heild, tó at lægri valrættaraldur ikki av sær sjálvum ger tann munin, sigur stjórn málafrøðingurin.

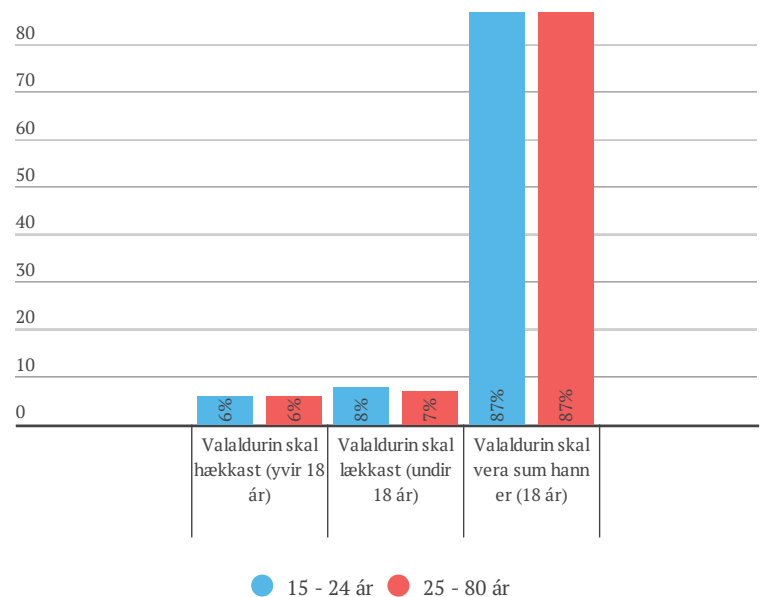
Verður neyvan broytt

Í spurnakanning, sum Spyr.fo gjørdi fyri Sosialin hesa vikuna,

tóku einans sjei prosent undir við at seta føroyska valrættaraldurin niður, meðan 87 prosent vóru nøgd við galdandi aldursmark. Enntá 15-24 ára gomlu luttakararnir í spurnakanningini søgdu seg ikki stuðla lægri valrættaraldri. Reint lógartøkniliga er broytingin heldur ikki serliga einföld, ið neyvan bætir um sannlíkindini fyri eini lækking av valaldrinum.

– Valrættaraldurin er ásettur í Stýrisskipanarlógini. At broyta Stýrisskipanarlógina er ein long tilgongd, ið er munandi drúgvari enn vanligar lógarbroytingar. Brotyngin í Stýrisskipanarlógini skulu nevniliga samtykkjast av tveimum Løgtingum hvør sínumegin eitt lögtingsval, fyri at fáa gildið. Hetta í sær sjálvum ger tað lítið sannlíkt, at valrættaraldurin verður broyttur í bræði, sigur Jóannes N. Dalsgaard.

Skal valaldurin broytast?

Úrslitið er grundað á svar frá 300 føroyingum í aldrinum 15-80 ár kring alt landið. Kanningin varð gjørd 09.02.16

Spyr.fo
skjótt - lætt - biligt

Ung í Føroyum

- 2,805 íbúgvar millum 16-19 ár (í 2014)
- 1,761 løntakarar, 16-19 ár (í 2014)*
- 63 % av teimum millum 16-19 fingi løn í 2014

*Bólkurin 16-17 ár var ikki tøkur, men bert 16-19, og tískil verður roknað hereftir.

KELDA: HAGSTOVAN

Lesandi

- 2,293 fólk á føroyskari miðnámsútbúgving (2013/2014)
- 2,330 fólk á føroyskari miðnámsútbúgving (2014/2015)

KELDA: STUDNI

Lond við 16 ára valrætti:

- Argentina
- Brasil
- Bosnia-Herzegovina
- Eysturriki
- Guernsey
- Isle of Man
- Jersey
- Kuba
- Nikaragua
- Skotland

Partvísur valrættur til 16 ára gomul:

- Ísrael
- Sveits
- Týskland

Broyting ikki kollveltandi

Millum kjakarar í eitt nú Noregi og Amerika hevur verið ført fram, at ein lægri valaldur fangar tey ungu áðrenn tey flyta heiman og tískil kundi verið við til at æla veljararnir upp til eina sterkari siðvenju at luttaka í politiskum kjaki og valuttøku. Føroyar hava tó ikki havt stórvegis trupulleikar av lágari valluttøku, men sjónarmiði um at kveikja áhugan millum tey yngstu stendur við.

– Kanska áhugin veksur í ávísan mun, men ein lægri valaldur er neyvan altavgerandi. Men tey 16-17 ára gomlu, ið frammanundan eru politiskt áhugað, fara ivaleyst at halda tað vera meira spennandi at fáast við politikk, um tey sleppa at luttaka í fullan mun, sigur Jóannes.

Hóast talan er um 1.400 møgulegar atkvøður frá teimum 16-17 ára gomlu, ið er fleiri enn Sjálvstýris-

flokkurin fekk til seinasta val, er Jóannes N. Dalsgaard ikki sannførdur um, at politiska landslagið hevði verið kollvelt av teimum yngstu.

– Eg trúgvi ikki, at 16-17 ára gomul høvdu fylkjast um nýggjar politiskar dagsskráir. Tey vera ivaleyst bara blanda uppí restina av veljarafjöldini. Tað kann hugsast, at politiska ávirkanin frá tí veljarasegmentinum, sum eru foreldur við børnum í 16-17 ára aldri, verður eitt vet sterkari, við tað at 16-17 ára gomul í stóran mun eru ávirkað av og taka undir við somu sjónarmiðum, sum foreldur teirra gera. Kanningar benda nevniliga á, at tað er ikki fyrr enn fólk eru miðskeiðis í 20unum, at ávirkanin frá foreldrunum fánar og fólk byrja at gera sær sínar heilt egna – og møguliga øðrvísi – niðurstøður, sigur Jóannes N. Dalsgaard.